24/02/2026

Γέρων Χαλκηδόνος Εμμανουήλ: Το οδυνηρό δίλημμα: «Κωνσταντινούπολη ή Μόσχα;» είναι μια πληγή στο σώμα της Εκκλησίας

Οικουμενικό Πατριαρχείο / Μητροπόλεις Οικουμενικού Θρόνου

Το δίλημμα "Κωνσταντινούπολη ή Μόσχα;" το οποίο έθεσε η Ρωσική Εκκλησία προς τις άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες αποτελεί μια πληγή στο σώμα της Εκκλησίας τόνισε ο Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Εμμανουήλ από το Δημαρχείο του Βίλνιους κατά τη διάρκεια εκδήλωσης με θέμα: "Κωνσταντινούπολη και Μόσχα: Μετασχηματισμοί της εκκλησιαστικής περίπτωσης και η επίπτωση της αυτοκρατορικής πολιτικής".

Ευρισκόμενος στη Λιθουανία στο πλαίσιο εκκλησιαστικής αποστολής ο Σεβασμιώτατος εκφώνησε την κεντρική ομιλία στην εκδήλωση με θέμα: “Η Εκκλησιαστική και Κανονική Σημασία των Αλλαγών Δικαιοδοσίας”, προσεγγίζοντας τις θεολογικές, ιστορικές και εκκλησιολογικές πτυχές αυτού του ζητήματος. Ιδιαίτερη αναφορά έκανε στο εκκλησιαστικό ζήτημα της Ουκρανίας υπογραμμίζοντας σε σημείο της ομιλία τους ότι *“η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας αποτελεί πλέον μια αναμφισβήτητη και απόλυτα ζωντανή πραγματικότητα. Παρά τις όποιες θεσμικές ή δομικές ατέλειες συνοδεύουν αναπόφευκτα κάθε ανθρώπινο εγχείρημα, μιλάμε για μια πολυπληθή κοινότητα πιστών που αναζητά με αγωνία τον δρόμο της προς την ελευθερία εν Χριστώ – μια αλήθεια που πρέπει να αναγνωρίσουμε με ειλικρίνεια”.*

Ο Γέρων Χαλκηδόνος κ. Εμμανουήλ χαρακτήρισε το ρήγμα μεταξύ της Κωνσταντινούπολης και της Μόσχας το σοβαρότερο γεγονός μετά το σχίσμα μεταξύ Ρώμης και Κωνσταντινούπολης το 1054.

“Το έτος 1054 αποτελεί μια ημερομηνία που κάθε Χριστιανός – είτε της Ανατολής είτε της Δύσης – γνωρίζει, έστω και αμυδρά. Είναι η τραγική στιγμή του Μεγάλου Σχίσματος, της οριστικής ρήξης μεταξύ Ρώμης και Κωνσταντινούπολης, η οποία παραμένει επίσης ως ανοιχτή πληγή, εννέα ολόκληρους αιώνες αργότερα. Αυτό το ευρέως γνωστό σχίσμα αποτελεί ουσιαστικά την ιστορική αφετηρία μιας μακράς σειράς γεγονότων, που αφορούν άμεσα και ιδιαίτερα την Ουκρανία. Ολόκληρη η εκκλησιαστική ιστορία αυτής της χώρας οργανώνεται, θα λέγαμε, γύρω από τρεις μεγάλες ρήξεις, καθεμία από τις οποίες φέρει το δικό της ειδικό βάρος και τη δική της ξεχωριστή ανθρώπινη τραγωδία. Τα γεγονότα του 1054 ώθησαν αναπόφευκτα τον ανατολικό Χριστιανισμό στη δημιουργία εθνικών και τοπικών Εκκλησιών, οι οποίες βρέθηκαν πιο στενά συνδεδεμένες με τα διάφορα αναδυόμενα κράτη. Αναμφισβήτητα, η τοπικότητα της Εκκλησίας αποτελεί μια θεολογικά νόμιμη και ευαγγελικά κατοχυρωμένη συνθήκη. Το πρόβλημα, ωστόσο, διογκώθηκε επικίνδυνα όταν η αρχή της τοπικότητας μετατράπηκε σταδιακά σε εθνική αποκλειστικότητα, με τα όρια των επισκοπών να ταυτίζονται πλέον με τα κρατικά όρια και σύνορα, και την αντίστοιχη εθνική ταυτότητα να υπαγορεύει και να καθορίζει την εκκλησιαστική. Στα σλαβικά εδάφη της σημερινής Ουκρανίας, αυτή η εθνοφυλετική σύγχυση κυοφόρησε μια νέα, οδυνηρή ρήξη. Το έτος 1596, η περιβόητη Σύνοδος του Μπρεστ – βαθιά πολιτική ως προς την ουσία και τη στόχευσή της – προχώρησε στη δημιουργία της λεγόμενης Ελληνοκαθολικής Εκκλησίας, μιας κοινότητας που πράγματι διατήρησε τον λειτουργικό τύπο της ανατολικής παράδοσης, αλλά παράλληλα αποδέχτηκε το παπικό πρωτείο. Ορισμένοι ιστορικοί σπεύδουν να την χαρακτηρίσουν ως «Μικρό Σχίσμα». Για τους ανθρώπους, όμως, που βίωσαν και συνεχίζουν να βιώνουν τις επιπτώσεις του, οι συνέπειες αποδείχθηκαν τεράστιες. Ολόκληρες κοινότητες διαιρέθηκαν βίαια,

οικογένειες βρέθηκαν χωρισμένες σε αντίπαλα στρατόπεδα και οι ιεροί ναοί μετατράπηκαν σε αντικείμενα σφοδρής και ατελείωτης διεκδίκησης”, ανέφερε ο Μητροπολίτης κ. Εμμανουήλ.

“Η τρίτη ρήξη ήρθε τελικά στη διετία 2018-2019, πιστοποιώντας επίσημα μια κατάσταση που ωρίμαζε εδώ και δεκαετίες. Η Ρωσική Εκκλησία διέκοψε την κοινωνία με το Φανάρι, θέτοντας τις υπόλοιπες Ορθόδοξες Εκκλησίες ενώπιον του οδυνηρού διλήμματος: Κωνσταντινούπολη ή Μόσχα; Αυτή είναι μια πληγή στο σώμα της Εκκλησίας. Πίσω, λοιπόν, από την διπλωματική ορολογία, το ερώτημα σε ποιον ανήκει τελικά η Εκκλησία παραμένει ουσιαστικά ένα ζήτημα ψυχής. Γνωρίζουμε ότι οι πιστοί στο Κίεβο ή στο Λβιβ, που πηγαίνουν στην εκκλησία κάθε Κυριακή, κουβαλούν τον προσωπικό τους πόνο και την ανθρώπινη ανάγκη τους, αντί για τους Κανόνες της Χαλκηδόνας. Οι θεσμοί συχνά αντιμετωπίζουν αυθαίρετα αυτή την ανθρώπινη ανάγκη, χτυπώντας το εκκλησιαστικό σώμα με τρόπο που η κανονική επιστήμη και η διπλωματία δεν μπορούν να θεραπεύσουν”, πρόσθεσε.

Ολοκληρώνοντας την εκτενή του ομιλία ο Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Εμμανουήλ ανέφερε για την Ουκρανία ότι παρά τις όποιες θεσμικές ή δομικές ατέλειες συνοδεύουν αναπόφευκτα κάθε ανθρώπινο εγχείρημα, μιλάμε για μια πολυπληθή κοινότητα πιστών που αναζητά με αγωνία τον δρόμο της προς την ελευθερία εν Χριστώ – μια αλήθεια που πρέπει να αναγνωρίσουμε με ειλικρίνεια.

Όσο αναφορά τις προεκτάσεις για το ρήγμα με τη Μόσχα, είπε: *“Παράλληλα, το βλέμμα της εκκλησιαστικής μας ελπίδας στρέφεται και στο οδυνηρό ρήγμα μεταξύ Κωνσταντινουπόλεως και Μόσχας. Παρά το ιστορικό βάρος και τη σοβαρότητα των κανονικών συνεπειών, η ίδια η μακραίωνη εκκλησιαστική ιστορία διδάσκει ότι ακόμη και οι βαθύτερες και ανοιχτές πληγές είναι ικανές, με τον καιρό, να οδηγηθούν στην πλήρη και οριστική τους θεραπεία”.*

Ολόκληρη η ομιλία στην αγγλική γλώσσα ΕΔΩ